

# REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

## **ADVIES (BRUGEL-ADVIES-2022|220-358)**

**betreffende het federale ontwikkelingsplan van ELIA met  
betrekking tot de periode 2024-2034**

Opgesteld op basis van artikel 30bis, §2 2° van de  
ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van  
de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijke  
Gewest, hierna de 'electriciteitsordonnantie' genoemd.

**20.12.2022**

# Inhoudsopgave

1	Juridische grondslag.....	3
2	Context.....	3
3	Onderzoek van het rapport van strategische milieubeoordeling.....	4
4	Onderzoek van de opportuniteit van de ontwikkelingsprojecten van de infrastructuren.....	4
4.1	Overeenstemming met het ontwikkelingsplan van het net van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.....	5
4.2	Overeenstemming met de evolutie van de distributievraag (nieuwe toepassingen) .....	7
5	Conclusies.....	8

## I Juridische grondslag

De ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bepaalt in haar artikel 30bis, §2, ingevoegd door artikel 56 van de ordonnantie van 14 december 2006, wat volgt:

*"[...] BRUGEL wordt bekleed met een opdracht tot verlening van advies aan de overheid over de organisatie en de werking van de gewestelijke energiemarkt enerzijds, en met een algemene opdracht van toezicht op en controle van de toepassing van de hiermee verband houdende ordonnanties en besluiten anderzijds.*

*BRUGEL is belast met volgende opdrachten:*

...

*2° op eigen initiatief of op vraag van de Minister of de Regering, het uitvoeren van onderzoeken en studies of het geven van adviezen, betreffende de elektriciteits- en gasmarkt;*

..."

Op 2 december 2022 vroeg de minister van Energie het advies van BRUGEL over het ontwerp van het federale ontwikkelingsplan 2024-2034 en het rapport van strategische milieubeoordeling over het plan voor het elektriciteitstransmissienet in het kader van het lopende overlegproces.

Dit advies biedt een antwoord op die vraag die in het kader van de voornoemde wettelijke bepaling werd gesteld.

## 2 Context

Het Federale Ontwikkelingsplan 2024-2034 van de beheerder van het elektriciteitstransmissienet is opgesteld overeenkomstig de algemene bepalingen vermeld in artikel 13 §2 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt ('Elektriciteitswet').

Dit planontwerp is opgesteld in samenwerking met het Federale Planbureau en de Algemene Directie Energie overeenkomstig het koninklijk besluit van 20 december 2007<sup>1</sup>. Deze samenwerking wordt geformaliseerd door de samenstelling van een samenwerkingscomité, waar ook de federale regulator (CREG) en het kabinet van de minister van Energie deel van uitmaken.

Bovendien wordt het ontwerp van Ontwikkelingsplan in de periode van 25 november 2022 en 16 januari 2023 ter raadpleging aan het publiek voorgelegd, in toepassing van de bepalingen voorzien door de artikelen 9 tot 14 van de wet van 13 februari 2006<sup>2</sup>.

Het is in het kader van die openbare raadpleging dat de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 2 december 2022 het advies van BRUGEL vroeg over het ontwerp van federaal

---

<sup>1</sup> Koninklijk besluit van 20 december 2007 betreffende de procedure voor uitwerking, goedkeuring en bekendmaking van het plan inzake ontwikkeling van het transmissienet voor elektriciteit.

<sup>2</sup> Wet van 13 februari 2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's in verband met het milieu.

ontwikkelingsplan van ELIA met betrekking tot de periode 2024-2034 en over het rapport van strategische milieubeoordeling van dat plan.

Anderzijds is het nuttig om eraan te herinneren dat ELIA niet alleen als beheerder van het elektriciteitstransmissienet werd aangeduid<sup>3</sup>, maar ook als beheerder van het gewestelijke transmissienet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest<sup>4</sup>. In die context en rekening houdend met de recentste wijziging van de ordonnantie die voorzag dat het gewestelijke ontwikkelingsplan voor Brussel om de twee jaar en niet langer elk jaar aan BRUGEL zou worden bezorgd en overeenkomstig wat tussen beide partijen werd overeengekomen, heeft ELIA in 2022 het gewestelijke ontwikkelingsplan met betrekking tot de periode 2023-2033 niet aan BRUGEL bezorgd. Het laatste gewestelijke ontwikkelingsplan voor Brussel (dat door de regering werd goedgekeurd) werd in 2021 door ELIA bezorgd<sup>5</sup> en betreft de periode 2022-2032. BRUGEL beschikt op het moment dat ze dit advies verleent, bijgevolg niet over een recente update van de status van de projecten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waarmee ze de evolutie kunnen objectiveren van de projecten die ELIA in haar federale ontwikkelingsplan met betrekking tot 2024-2034 voorstelt.

### **3 Onderzoek van het rapport van strategische milieubeoordeling**

Wat de analyse van het rapport van strategische milieubeoordeling betreft, beschikt BRUGEL niet over de nodige knowhow om de relevantie van de door de beheerder van het transmissienet gemaakte keuze of toegepaste methoden te beoordelen. Dat is de reden waarom dit advies geen analyse bevat van het rapport van strategische milieubeoordeling. Dit laatste zou door Leefmilieu Brussel moeten worden geanalyseerd - net als bij de vorige planontwerpen.

### **4 Onderzoek van de opportuniteit van de ontwikkelingsprojecten van de infrastructuren**

Het voorgestelde planontwerp betreft voor de periode 2024 tot 2034 het volledige Belgische grondgebied, maar betreft de spanningsniveaus 380/220/150/110 kV, die niet onder de gewestelijke bevoegdheid vallen<sup>6</sup>. Niettemin zijn bepaalde projecten in verband met de versterking van het 150 kV-net verbonden met het gewestelijke transmissienet in Brussel. Die projecten worden ter informatie opgenomen in het investeringsplan dat door ELIA wordt voorgesteld in haar hoedanigheid van beheerder van het gewestelijke transmissienet (GTN), dat voortaan om de twee jaar ter goedkeuring aan de Brusselse regering wordt voorgelegd.

Overeenkomstig de Elektriciteitswet is in het federale ontwikkelingsplan van ELIA een raming opgenomen van de behoeften op het vlak van de elektriciteitstransmissiecapaciteit op basis van bepaalde veronderstellingen. Daarbij wordt een investeringsprogramma opgesteld dat de netbeheerder verplicht moet realiseren om aan die behoeften te voldoen.

---

<sup>3</sup> Bij ministerieel besluit van 13 januari 2020 voor een nieuwe termijn van 20 jaar vanaf 1 januari 2020

<sup>4</sup> Bij besluit van de regering van 19 december 2019 voor een nieuwe periode van 20 jaar vanaf 1 januari 2020

<sup>5</sup> Het volgende gewestelijke ontwikkelingsplan van ELIA voor Brussel zal in 2023 worden ingediend

<sup>6</sup> Overeenkomstig art. 2 10°, 11°, 12°, 26°bis is BRUGEL de bevoegde regulator voor de gewestelijke transmissie- en distributienetten in Brussel-Hoofdstad, die werken met spanningsniveaus van minder dan 70 kV.

Het door ELIA voorgestelde plan streeft op lange termijn een transformatie na van het energiesysteem tot een systeem dat weinig koolstofdioxide uitstoot en dat gebaseerd is op 3 pijlers: de ontwikkeling en de integratie van het offshorennet, de voortzetting van de aansluitingen op land en de creatie van voldoende onthaalcapaciteit, gebaseerd op de versterking en de uitbreiding van de interne backbone van het 380 kV-net. Meer in het bijzonder in verband met de vraag over de creatie van voldoende onthaalcapaciteit vermeldt en ondersteunt BRUGEL de benadering van ELIA die erop gericht is om de lagere spanningsniveaus te ontzien en om capaciteit vrij te geven door nieuwe aansluitingen rechtstreeks op het 380 kV-net uit te voeren telkens wanneer dat mogelijk is. BRUGEL verwacht immers tegen het einde van de termijn die het planontwerp van ELIA nastreeft, een hogere vraag van bepaalde toepassingen, waaronder vooral elektrische mobiliteit, gedecentraliseerde productie en elektrische verwarming. Rekening houdend met de investeringsregels die worden gehanteerd door de Belgische BDN's en die gebaseerd zijn op de statistische toename van de vraag, kan de komst van nieuwe toepassingen waarvan de vraag op een natuurlijke manier kan worden gesynchroniseerd, congesties op het niveau van de hogere spanningen (MS en HS) van het elektrische net veroorzaken.

Het is ook nuttig om eraan te herinneren dat de jaren waarop het ontwikkelingsplan 2024-2034 betrekking heeft, overeenstemmen met een kritieke periode die moet leiden tot koolstofneutraliteit tegen het jaar 2050. Vanuit dat oogpunt bekeken is dit planontwerp een OVERGANGSPLAN voor zover ELIA zich als doel stelt om tegen het jaar 2040 koolstofneutraliteit te bereiken in haar net.

Rekening houdend met die doelstellingen stelt ELIA een groot investeringsprogramma in de transmissienetten van 220/150/110 kV voor, die van essentieel belang zijn voor de plaatselijke bevoorradingsveiligheid en voor de aansluiting van de middelgrote centrale en de gedecentraliseerde productie-eenheden. Het programma is op de volgende zes pijlers gebaseerd: de ontkoppeling van de netten met een lager spanningsniveau, de verhoging van de kortsluitweerstand van het 150 kV-net, de integratie van de gecentraliseerde en de gedecentraliseerde productie-eenheden, de versterking van de transformatiecapaciteit naar het middelhoogspanningsnet ten gevolge van de evolutie van het verbruik, de vervangingsinvesteringen en de rationalisatie van de transmissienetten van 36 kV en 70 kV naar hogere spanningsniveaus. BRUGEL vindt die strategie coherent ten opzichte van de geïdentificeerde uitdagingen en belangen, hoewel de 1<sup>e</sup> pijler meer ontwikkeling verdient voor zover hij betrekking heeft op de structuur van het net.

Hoewel het ontwerp van het ontwikkelingsplan de infrastructuur van het transmissienet beoogt, heeft ELIA op basis van recente studies de tools ontwikkeld die zij nodig acht om de stabiliteit van het net te verzekeren - en dan meer bepaald door de toepassing van het beheer van de vraag en de flexibele aansluiting van de productie-eenheden.

#### **4.1 Overeenstemming met het ontwikkelingsplan van het net van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.**

Zoals eerder al werd vermeld, betreft het federale plan de spanningsniveaus 380/220/150/110 kV, die niet onder de gewestelijke bevoegdheid vallen, maar sommige projecten voor de versterking van het 150 kV-net zijn wel verbonden met het gewestelijke transmissienet in Brussel en hebben er rechtstreeks een impact op. Dit betreft voornamelijk projecten die worden gemotiveerd door de combinatie van verschillende behoeften: de plaatselijke evolutie van het verbruik en de vervanging van verouderde apparatuur.

Uit de analyse van het federale ontwikkelingsplan voor 2024-2034 blijkt dat de meeste projecten waarvan verslag wordt uitgebracht voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ofwel al in uitvoering zijn of in de goedkeuringsfase zitten en een lichte vertraging hebben opgelopen of verduidelijkingen bevatten in de uitvoeringsplanning voor latere projecten. BRUGEL merkt op dat ELIA geen nieuw project voor een transformatiestation of een versterking vanaf het 380 kV-net naar de lagere spanningsniveaus voor Brussel voorziet. Bovendien stelt BRUGEL vast dat de gegevens in verband met de projecten (naam van de projecten, goedkeuringsniveau van de informatie of opsplitsing van de projecten) voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet op dezelfde manier als in het gewestelijke ontwikkelingsplan worden voorgesteld, waardoor het niet mogelijk is om een duidelijk zicht te krijgen op de eventuele wijzigingen die door het federale planontwerp werden aangebracht ten opzichte van het reeds door de Brusselse regering goedgekeurde gewestelijke plan. Om die reden vraagt BRUGEL dat de informatie die in het volgende gewestelijke plan wordt voorgesteld, wordt afgestemd op de informatie die in het federale planontwerp is opgenomen.

Anderzijds blijkt uit de specifieke studie die de evolutie van het transformatievermogen dat op de injectiepunten naar de distributienetten simuleert, dat de ontwikkeling van de nieuwe toepassingen op het vlak van de distributie tegen het jaar 2034 een aanzienlijke impact zal hebben op dat transformatievermogen. Zonder gebruik van tijdelijke overbelasting zullen immers tot 10,8% van de injectiepunten hun afnamelimiet bereiken, terwijl 26,1% van de punten hun toevoerlimiet zullen bereiken, zonder gebruik van flexibiliteit. Deze situatie is des te verontrustender met betrekking tot de distributienetten, aangezien deze saturatie slechts een zeer beperkt aantal punten betreft die deel uitmaken van het transmissienet - respectievelijk 1% wat de afnamelimiet en 1,8% wat de injectielimiet betreft. BRUGEL verwacht daarom dat in het volgende gewestelijke ontwikkelingsrapport voor Brussel een update van deze analyse en haar eventuele impact op de investeringsprojecten zal worden opgenomen, of minstens de denkposten die ten doel hebben om die situatie op te vangen.

Op economisch vlak ten slotte - en hoewel die bevoegdheid uitsluitend aan de federale regulator toebehoort - onderstreept BRUGEL dat ELIA niet communiceert over de kosten van haar ontwikkelingsplan. BRUGEL verwijst in dit verband naar het advies<sup>7</sup> betreffende het ontwerp van ontwikkelingsplan 2024-2034 van ELIA, dat was opgesteld door de CREG en dat elementen van een antwoord bevat in de vorm van de volgende raming van de tarifaire impact van het plan: *“Aangezien de RAB-waarde op 31 december 2021 5,22 miljard euro bedroeg, is het zeer waarschijnlijk dat de goedkeuring van dit ontwikkelingsplan, automatisch zal leiden tot minstens een verdubbeling van de transmissienettarieven over een periode van 10 jaar”*. BRUGEL meent dat het nuttig zou zijn om het planontwerp aan te vullen met een globale beoordeling van de kosten die worden toegewezen aan de realisatie van de voorgestelde projecten. Die informatie zou ons in staat moeten stellen om de impact op de elektriciteitsfactuur van de eindklant te beoordelen.

---

<sup>7</sup> ‘Advies betreffende de ontwerpversie van het ontwikkelingsplan 2024-2034 van de nv Elia Transmission Belgium’ van 15 september 2022

## 4.2 Overeenstemming met de evolutie van de distributievraag (nieuwe toepassingen)

In 2021 is ELIA samen met de stakeholders begonnen met een gemeenschappelijk creatieproces met als doel om sets veronderstellingen vast te leggen over een reeks pertinente fundamentele waarden die het aanbod van en de vraag naar elektriciteit vormen, in samenhang met storylines die de waarschijnlijke toekomstscenario's op lange termijn beschrijven - d.w.z. tot in 2050 voor deze eerste iteratie.

Deze scenario's houden niet alleen rekening met de ontwikkeling van de offshore en de onshore windmolenparken, maar ook met het fotovoltaïsche zonnepanelenpark en de elektrificatie van de toepassingen, met de integratie van de ontwikkelingstrajecten van de elektrische voertuigen en de warmtepompen. De opslag en het beheer van de vraag worden ook op verschillende niveaus in een model gegoten, rekening houdend met de aanwezigheid van batterijen, de optimalisatie van de laadtechnieken voor elektrische voertuigen, hun deelname aan de systeemdiensten en de verplaatsing van de vraag of de ontlasting.

Het elektrische systeem wordt dan gesimuleerd, waardoor de behoeften op het vlak van de versterking en de ontwikkeling van het 380 kV transmissienet kunnen worden geanticipeerd en waardoor meer duidelijkheid kan worden verschaft over de meest geschikte keuzen in elk van die scenario's. Het besluit van de analyse wijst - in elk scenario - op een duidelijke stijging van de totale vraag naar elektriciteit tegen de jaren 2030 en 2050.

BRUGEL vestigt de aandacht op de benadering die ELIA toepast in haar studie over de impact van een toenemende integratie op het niveau van de distributienetten van de elektrische voertuigen, de warmtepompen, de windmolenparken en de fotovoltaïsche panelen op het transformatievermogen dat in de injectiepunten is geïnstalleerd, met de bedoeling om eventuele toekomstige overbelastingen tegen het jaar 2034 te detecteren. ELIA verduidelijkt immers dat op het moment van de uitvoering van deze studie de benadering met de cocreatie van storylines waarvan hierboven sprake is, nog niet was voltooid en dat de scenario's dan ook nog niet beschikbaar waren. ELIA heeft zich dan ook gebaseerd op een reeks veronderstellingen die waren ontwikkeld in het kader van de analyse van de overeenstemming en de flexibiliteit, waarvan het rapport in juni 2021 werd gepubliceerd. Die veronderstellingen zijn volgens ELIA vergelijkbaar met die van het scenario met de minst optimistische trajecten - of met andere woorden de trajecten van de zwakste ontwikkelingen. Bovendien verduidelijkt ELIA dat het verbod op voertuigen met een verbrandingsmotor in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tegen 2035 op geen enkele manier in het bijzonder werd behandeld, aangezien die maatregel nog heel wat vragen opwerpt, maar anderzijds wordt de situatie wel opgevolgd. BRUGEL nodigt ELIA daarom uit om contact op te nemen met de Brusselse overheden om de nodige verduidelijkingen te vragen voor de uitwerking van scenario's die verenigbaar zijn met de gewestelijke richtlijnen op het vlak van de energie. Tijdens het onderzoek van het ontwerp van het gewestelijke ontwikkelingsplan zal BRUGEL dit punt samen met ELIA onderzoeken voordat ze een advies verleent over het plan dat ELIA voor het gewest zal voorstellen.

BRUGEL begrijpt dat de verplichtingen op het vlak van de planning in een context van uitvoering van het participatieve proces voor de uitwerking van storylines ELIA niet in staat hebben gesteld om de veronderstellingen tussen haar verschillende studies op elkaar af te stemmen. BRUGEL staat positief tegenover het participatieve proces van de creatie van de veronderstellingen in de vorm van storylines en verwacht dat de toekomstige analyses op dezelfde veronderstellingen worden afgestemd, zoals ELIA van plan lijkt te zijn.



## 5 Conclusies

Op basis van artikel 30bis van de elektriciteitsordonnantie heeft BRUGEL het ontwerp van federaal ontwikkelingsplan van ELIA met betrekking tot de periode 2024-2034 onderzocht.

Net zoals voor de vorige planontwerpen werd het rapport van strategische milieubeoordeling over het plan van het elektriciteitstransmissienet in dit advies niet geanalyseerd, aangezien BRUGEL niet beschikt over de nodige knowhow om de relevantie van de gemaakte keuzen of de toegepaste methoden te beoordelen om dit soort effecten te evalueren. Die competenties en die knowhow vallen veeleer onder de bevoegdheid van Leefmilieu Brussel.

Uit de gemaakte analyse blijkt dat de investeringen die in het federale ontwikkelingsplan 2024-2034 zijn vermeld, bedoeld zijn om het 380 kV transmissienet voor te bereiden op de grote uitdagingen waarmee het elektrische systeem wordt geconfronteerd met het oog op een geslaagde energietransitie. Wat meer bepaald het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, blijkt dat de meeste vermelde projecten die al in het gewestelijke ontwikkelingsplan zijn opgenomen, ofwel al worden uitgevoerd, ofwel zich in de goedkeuringsfase bevinden en kleine aanpassingen of verduidelijkingen bevatten met betrekking tot de uitvoeringsdatums. Bovendien merkt BRUGEL op dat ELIA geen nieuw project voor een transformatiestation of een versterking vanaf het 380 kV-net naar de lagere spanningsniveaus voor Brussel voorziet. Toch stelt BRUGEL vast dat de gegevens in verband met de projecten voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet op dezelfde manier worden voorgesteld als in het gewestelijke ontwikkelingsplan, waardoor het niet duidelijk is welke wijzigingen door het ontwerp van het federale plan werden aangebracht.

**BRUGEL vraagt daarom dat de informatie die in het volgende gewestelijke plan worden voorgesteld, wordt afgestemd op de informatie die in het federale planontwerp wordt voorgesteld, zodat de voorgestelde projecten op een geschikte manier kunnen worden opgevolgd.**

Anderzijds levert de analyse van het verzadigingsniveau van de bevoorrading van de distributienetten tot 2034 weinig geruststellende resultaten op, met 10,8% van de punten die hun limiet bereiken in termen van onttrekking en 26,1% die hun limiet bereiken in termen van levering. Daarbij moet bovendien worden opgemerkt dat de meeste van deze punten geen deel uitmaken van het federale transmissienet, maar gelegen zijn op de gewestelijke transmissienetten in Brussel en de lokale netten in Wallonië en Vlaanderen. BRUGEL merkt ook op dat deze resultaten niet per gewest worden gespecificeerd, wat logisch is aangezien het om het federale ontwikkelingsplan gaat. Deze ramingen zijn waarschijnlijk onderschat omdat zij het resultaat zijn van het gebruik van veronderstellingen die vergelijkbaar zijn met het minst ambitieuze scenario.

**BRUGEL vraagt daarom dat het volgende gewestelijk ontwikkelingsplan voor Brussel realistische scenario's zou bevatten voor de geraamde behoeften op het vlak van mobiliteit en elektrische verwarming.**



Hoewel die bevoegdheid uitsluitend aan de federale regulator toebehoort, wil BRUGEL onderstrepen dat ELIA niet communiceert over de kosten van haar ontwikkelingsplan. BRUGEL verwijst hierbij naar het advies<sup>8</sup> van de CREG, waarin een raming is opgenomen van minstens een verdubbeling van de tarieven voor het distributienet over een periode van 10 jaar.

**BRUGEL is daarom van mening dat het ontwerp van federaal plan een globale evaluatie van de kosten van de voorgestelde investeringen moet bevatten om een betere raming van de impact op de elektriciteitsfactuur van de eindverbruiker mogelijk te maken.**

Ten slotte herinnert BRUGEL de transmissienetbeheerder en de (zowel gemeentelijke als gewestelijke) bevoegde overheden aan het belang van de naleving van bepaalde investeringen om de betrouwbaarheid van de bevoorrading aan de Brusselse verbruikers te garanderen. In dat kader pleit BRUGEL er bij de betrokken partijen voor om het in 2017 vastgelegde verplichte protocol met betrekking tot de aanleg van nieuwe 150 kV-kabels in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op een correcte manier na te leven.

\* \*

\*

---

<sup>8</sup> 'Advies betreffende de ontwerpversie van het ontwikkelingsplan 2024-2034 van de nv Elia Transmission Belgium' van 15 september 2022